

Vlaanderen
is natuur

© Ludo Goossens

COMPENSATIESTEUN BESCHERMING NESTEN EN JONGEN BROEDVOGELS OP LANDBOUWPERCELEN

2023

**AGENTSCHAP
NATUUR & BOS**

© Bernard Van Elegem

1. Inleiding

De Vlaamse overheid lanceert een compensatie nestbescherming voor maatregelen om nesten en jongen te beschermen van bedreigde Vlaamse vogelsoorten in landbouwgebied, namelijk bruine kiekendief, grauwe kiekendief, blauwe kiekendief, steppekiekendief, grutto, wulp, kwartelkoning, velduil en grauwe gors. Personen die op het ogenblik van de waarneming van een broedende doelsoort uitbater of gebruiker¹ zijn van één of meerdere percelen waar omwille van de broedende vogels en hun jongen ten minste een gedeelte niet gemaaid of geoogst wordt, komen in aanmerking voor de subsidie.

De negen vermelde vogelsoorten zijn allemaal grondbroeders die in veel gevallen hun nesten maken op landbouwpercelen. Het uitmaaien van nesten en kuikens tijdens oogst- en maaiwerkzaamheden heeft een grote impact op de Vlaamse populaties van deze vogelsoorten.

De compensatiesteun heeft tot doel om de eigenaar te vergoeden voor de gederfde inkomsten en de extra inspanningen die ze moeten leveren als ze ter bescherming van nesten en kuikens van de negen vermelde vogelsoorten een perceel of een gedeelte van een perceel pas na de gebruikelijke datum maaien of oogsten. Dit draagt bij tot een hoger broedsucces waardoor de vogelpopulaties van deze soorten kunnen aangroeien, wat voor de bruine kiekendief, grauwe kiekendief en de kwartelkoning bijdraagt tot het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstelling in Vlaanderen. Deze compensatieregeling kadert in de soortenbeschermingsprogramma's voor de grauwe kiekendief, de bruine kiekendief, de kwartelkoning, de weidevogels en de akkervogels.

Meer informatie hierover is beschikbaar op www.natuurenbos.vlaanderen.be/dieren-en-planten/soortenbescherming.

¹ op basis van een titel van eigendom, erfpacht of schriftelijke pachtovereenkomst. Voor pachters geldt dat bij ontstentenis van geschrift de exploitatie kan bewezen worden met alle middelen, inbegrepen getuigen, vermoedens en voorlegging van een bewijs van betaling van de canon. De begunstigde moet kunnen aantonen voor de betrokken percelen geregistreerd te zijn op basis van het decreet van 22 december 2006 houdende een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid.

2. Indiening en selectie

2.1 Voorwaarden voor de ontvankelijkheid van het dossier (administratief)

De aanvrager van deze compensatie moet voldoen aan alle onderstaande voorwaarden om in aanmerking te kunnen komen voor compensatiesteun.

U kunt steeds advies inwinnen over de procedure en voorwaarden bij Natuur en Bos van de Vlaamse overheid (contactpersoon: zie punt 2.3.3).

2.1.1 Voorwerp van het projectvoorstel

Het project bestaat uit maatregelen om de nesten en kuikens van de volgende vogelsoorten te beschermen:

- bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*)
- grauwe kiekendief (*Circus pygargus*)
- blauwe kiekendief (*Circus cyaneus*)
- steppekiekendief (*Circus macrourus*)
- grutto (*Limosa limosa*)
- wulp (*Numenius arquata*)
- kwartelkoning (*Crex crex*)
- velduil (*Asio flammeus*)
- grauwe gors (*Miliaria calandra*)

De maatregelen bestaan erin om bij broedgevallen van deze vogelsoorten op of nabij een perceel dat in landbouwgebruik is, dit perceel of een gedeelte ervan niet te maaien vóór de kuikens zich in veiligheid kunnen brengen. Specifieke voorwaarden voor de uitvoering van de maatregel per vogelsoort zijn beschreven onder 3.1.

De waarnemingen van één van de vogelsoorten gebeuren als volgt:

- Een roepende kwartelkoning wordt gedurende minstens twee opeenvolgende avonden of nachten waargenomen in het perceel of buiten het perceel, op maximaal 250 m van de perceelsgrens.
- Een broedende bruine kiekendief, grauwe kiekendief, blauwe kiekendief, steppekiekendief, grutto, wulp, velduil of grauwe gors wordt waargenomen in het perceel.

Per soort worden specifieke uitvoeringsvoorwaarden (3.1) opgenomen waaraan moet worden voldaan om een subsidie te kunnen ontvangen.

2.1.2 Onverenigbaarheden

Deze compensatie kan niet worden toegekend voor delen van percelen of volledige percelen waar reeds een financiële tegemoetkoming verleend wordt voor dezelfde inspanning, bijvoorbeeld door middel van een beheerovereenkomst van de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van het Programma voor Duurzame Plattelandsontwikkeling (PDPO III) zoals de beheerpakketten 'faunabeheer grasland uitgestelde maaidatum', 'faunabeheer grasland beweiden 20 mei', 'faunabeheer grasland standweide 15 juni' en 'faunabeheer grasland kuikenweide'.

© Yves Adams/Vida

Voor percelen waar een beheerovereenkomst met een andere doelstelling van toepassing is (bv. 'erosiebestrijding') en waar een broedgeval voorkomt, kan alsnog een compensatie worden toegekend. In voorkomend geval, zal bekeken worden of de subsidiestromen complementair zijn.

2.2 Beoordelingscriteria

De waarneming van een broedgeval van de beoogde soorten wordt beoordeeld door een medewerker van het Agentschap voor Natuur en Bos, van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek of van de Vlaamse Landmaatschappij, eventueel in samenspraak met een lokale vrijwilliger. De criteria kunnen per soort verschillen en worden in 3.1 in detail uitgewerkt.

2.3 Indiening

2.3.1 Aanvraagformulier

De compensatie wordt per mail aangevraagd via het aanvraagformulier in bijlage.

2.3.2 Procedure

- Voorjaar 2023: lancering van de oproep
- 31 augustus 2023: uiterste datum voor het aanvragen van de compensatiesteun
Het aanvraagformulier moet ingediend worden via subsidies.anb@vlaanderen.be
- Na ontvangst van het aanvraagformulier en controle van de waarneming ontvangen de aanvrager en zijn/haar eventuele contactpersoon een ontvangstmelding en een referentienummer van hun dossier. Hiermee krijgen ze ook de garantie dat de compensatie zal uitbetaald worden binnen de perken van de voorziene kredieten als aan de uitvoeringsvoorwaarden voldaan wordt.

2.3.3 Contactpersoon

Voor vragen in verband met deze oproep kan u terecht bij medewerkers van het Agentschap voor Natuur en Bos via subsidies.anb@vlaanderen.be.

2.4 Berekening van de compensatiesteun

De oppervlakte die niet gemaaid of geoogst wordt, wordt vermenigvuldigd met de gemiddelde referentieopbrengst (in euro per ha per jaar) van de betreffende teelt voor het voorafgaande jaar in de betreffende landbouwstreek, zoals jaarlijks bepaald door het Departement voor Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid. Voor een snede gras wordt een referentieopbrengst van 500 euro per ha gerekend, waarbij uitgegaan wordt van drie sneden per jaar. Indien de eerste snede van het jaar al voorbij is op het moment dat de compensatieovereenkomst wordt afgesloten, kan het compensatiebedrag voor grasland dus maximaal 1000 euro per ha bedragen. Indien slechts één snede gras gemist wordt door het uitstellen van de maaidatum, bijvoorbeeld ingeval van een vroegbroedende velduil, zal het subsidiebedrag 500 euro per ha bedragen.

**Bedrag compensatie = (oppervlakte niet gemaaid of geoogst) [ha] *
referentieopbrengst van de teelt [euro per ha per jaar]**

Indien de gederfde inkomsten, berekend zoals hierboven beschreven, minder dan 100 euro bedragen, wordt een bedrag van 100 euro toegekend als compensatie voor de gederfde opbrengsten en de extra tijd die besteed moet worden voor het ontzien van de nestomgeving bij landbouwbewerkingen en om de ontziene

nestlocatie na het verlaten van de vogels terug in de gewenste staat te brengen. Indien er bijvoorbeeld 2 nesten bruine kiekendief zijn op een bepaald perceel, zal er tweemaal 100 euro toegekend worden.

2.5 Kader staatssteun

Deze compensatie wordt uitgekeerd binnen het kader van de-minimissteun aan de landbouwsector. Meer informatie is te vinden op <https://lv.vlaanderen.be/nl/beleid/landbouwbeleid-eu/steunmelding/staatssteun/de-minimissteun>.

De-minimis is de som van alle steun die niet door Europa is goedgekeurd en waarvan begunstigden (landbouwers) zelf moeten bijhouden dat ze een bepaald bedrag niet overschrijden. Voor de primaire productie is dit plafond vastgelegd op max. 20.000 euro per periode van drie belastingjaren per onderneming. Dit plafond is de som van alle steun die een begunstigde onder de-minimis ontvangt over drie jaar, dus niet het plafond per maatregel of per subsidiërende instantie. De begunstigde ondertekent in het aanvraagformulier een verklaring op eer dat dit bedrag niet overschreden wordt door toekenning van deze compensatie.

2.6 Toekenning en uitbetaling van de compensatie

Indien aan de voorwaarden voldaan is, wordt de compensatie in een keer uitbetaald. Dit gebeurt op basis van het aanvraagformulier (zie bijlage) ingediend door de begunstigde van de compensatie. Bij het indienen van een correct ingevuld formulier, wordt een ontvankelijkheidsverklaring verstuurd. De compensatie wordt, indien aan de voorwaarden is voldaan, en, binnen de perken van de beschikbare kredieten, uiterlijk in de maand september overgeschreven op het IBAN-rekeningnummer dat de begunstigde meedeelt op het aanvraagformulier.

© Yves Adams/Vilda

3. Verplichtingen na toekenning

3.1 Uitvoeringsvoorwaarden

De volgende maatregelen moeten genomen worden na toekenning van de compensatie:

1. Voor kwartelkoning:

- o Er wordt gestreefd naar een cirkelvormige zone met een straal van 250 m rond de roeppost, waarin het maaien wordt uitgesteld tot na 15 augustus. De afbakening per roeppost gebeurt in overleg met een medewerker van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO of de VLM, eventueel in samenspraak met een lokale soortenkenner.
- o Het betreffende perceel of het gedeelte van het perceel dat binnen de te vrijwaren zone ligt, wordt niet gemaaid tot en met 15 augustus.
- o Op het perceel worden ook geen andere activiteiten uitgevoerd waarbij de vogels of hun nesten ernstig verstoord of gedood kunnen worden.

2. Voor bruine, blauwe, grauwe en steppekiekendief:

- o Het nest wordt gelokaliseerd door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of een lokale soortenkenner en een zone van 10 op 10 meter rond het nest wordt gevrijwaard van maaien/oogsten/bewerkingen zolang er jonge kiekendieven in het nest aanwezig zijn. Het uitvliegen van de nestjongen wordt gevalideerd door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO of van de VLM. In voorkomend geval kan het Agentschap voor Natuur en Bos hierrond ook afspraken maken met de lokale soortenkenner die als contactpersoon kan worden vermeld op het aanvraagformulier.
- o Bijkomend en specifiek voor grauwe kiekendief en steppekiekendief: Wanneer nestbouw wordt vastgesteld op een perceel dat tijdens de nestbouw- of eilegfase zou worden gemaaid, kan de eerste snede worden vergoed zodat de vogels in alle rust het nest kunnen bouwen en tot eileg overgaan. Eens de nestbouw voltooid en het broeden begonnen, zijn de vogels minder verstoringsgevoelig en kunnen de nesten vervolgens conform het vorige punt verder worden opgevolgd. Indien van deze optie zou worden gebruik gemaakt, is het van belang zo snel mogelijk contact op te nemen met het Agentschap voor Natuur en Bos om de te volgen stappen af te spreken en na te gaan of eventueel aanvullend bijkomende nestbeschermingsmaatregelen nodig zijn na de eerste snede om het predatierisico te beperken.

3. Voor velduil:

- o Het nest wordt gelokaliseerd door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of een lokale soortenkenner en er wordt nagegaan of het eieren, jonge kuikens of reeds oudere kuikens betreft.
- o Ingeval van jonge kuikens of eieren wordt een gebied van 40 op 40 m rond het nest aangeduid door middel van tijdelijke constructies die vanuit een oogst- of maaimachine duidelijk te zien zijn. Deze zone wordt gevrijwaard van maaien zolang er uilskuikens in of rond het nest zijn en ten minste tot de jonge uilskuikens uitgevlogen zijn. Het uitvliegen van nestjongen wordt gevalideerd door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO of de VLM. In voorkomend geval kan Natuur en Bos hierrond ook afspraken maken met de lokale soortenkenner die als contactpersoon kan worden vermeld op het aanvraagformulier. De maaiwerkzaamheden in een straal van 100 m rond de

nestlocatie worden begeleid door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of door een lokale soortenkenner om eventueel verder uitgezworven kuikens te redden.

- o Ingeval de uilskuikens reeds uitgezworven zijn in het grasland wordt in principe het ganse perceel gevrijwaard van maaien. Dit kan ook een ander grasland zijn dan het grasland met het nest, als de uilskuikens zich daarheen hebben verplaatst. Als de kuikens duidelijk te lokaliseren zijn in een deel van het perceel, kan dat deel worden afgezet met kippengaas en worden de maaiwerkzaamheden op het overige deel van het perceel begeleid door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of door een lokale soortenkenner om eventueel over het hoofd geziene kuikens in het te maaien gedeelte alsnog te redden.

4. Voor grauwe gors:

- o Het nest wordt gelokaliseerd door een medewerker van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of een lokale soortenkenner en afhankelijk van de lokale situatie wordt er eventueel een afrastering rond het nest geplaatst.
- o Een gebied van 40 op 40 m rond het nest wordt door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of een lokale soortenkenner aangeduid door middel van tijdelijke constructies die vanuit een oogst- of maaimachine duidelijk te zien zijn. Deze zone wordt gevrijwaard van maaien zolang er jonge grauwe gorzen in het nest zijn en ten minste tot de jonge grauwe gorzen uitgevlogen zijn. Het uitvliegen van nestjongen wordt gevalideerd door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO of de VLM.

5. Voor grutto en wulp:

- o Het nestperceel wordt gelokaliseerd door een werknemer van het Agentschap voor Natuur en Bos, het INBO, de VLM of een lokale soortenkenner en er wordt nagegaan of het nest nog bebroed wordt of als er reeds kuikens zijn uitgekomen.
- o Ingeval het nest nog wordt bebroed, wordt het maaien op het perceel uitgesteld tot de jongen zijn uitgekomen en voldoende mobiel zijn. Op grotere percelen (>1 ha) kan het volstaan om een ruime zone (minstens 1 ha) rond het nest te behouden. Eens de jongen voldoende mobiel zijn, kan het perceel worden gemaaid. Hierbij wordt van binnen naar buiten gemaaid zodat eventueel nog aanwezige jongen tijdig naar de perceelsrand kunnen vluchten. Idealiter worden er ook de dag daarvoor vlaggen op het perceel geplaatst die de vogels afschrikken waardoor ze doorgaans al geruime tijd voor het maaien het perceel zullen verlaten hebben. Er wordt uitgegaan van een vergoeding van 1 maaisnede (500 euro per ha); doorgaans zijn de jongen tegen eind mei/begin juni voldoende mobiel.
- o Indien het om reeds mobiele kuikens gaat, volstaat het van binnen naar buiten maaien en eventueel zacht verjagen met vlaggen de dag daarvoor om het risico op maaislachtoffers te minimaliseren. Hiervoor wordt geen subsidie toegekend.

3.2 Niet naleving van de voorwaarden en terugvordering van de compensatie

De compensatie wordt gebruikt voor de doeleinden waarvoor ze is verleend. De begunstigde kan na de beslissing van de minister bevoegd voor de landinrichting en het natuurbehoud (eventueel via delegatie aan de administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos) gehouden worden tot de onmiddellijke terugbetaling van de compensatie, vermeerderd met de wettelijke intresten, aan het Vlaamse Gewest indien aan de voorwaarden vermeld in dit document, in het bijzonder de uitvoeringsvoorwaarden zoals vermeld in 4.1, niet wordt voldaan.

De begunstigde kan na beslissing van de minister bevoegd voor de landinrichting en het natuurbehoud (eventueel via delegatie aan de administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos) het recht op de compensatie verliezen als niet voldaan wordt aan de voorwaarden, bepaald in dit document.

© Luc Meert